

Jaśkowski Stanisław

Data urodzenia: 1906

matematyk, logik, profesor i rektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, członek zwyczajny Towarzystwa Naukowego w Toruniu w l. 1945–1965.

Urodził się w Warszawie w rodzinie ziemiańskiej Feliksa Marcina i Kazimierzy Dzierzbickiej. W 1924 r. uzyskał świadectwo dojrzałości w Państwowym Gimnazjum Realnym w Zakopanem i podjął studia matematyczne na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie uczęszczał na seminarium logiki matematycznej prof. Jana Łukasiewicza, jednego z twórców polskiej szkoły logicznej. Już jako student wyróżniał się aktywnością naukową – uczestniczył w zjazdach matematyków polskich we Lwowie (1927) i Wilnie (1931). Był członkiem Polskiej Korporacji Akademickiej Patria w Warszawie; w roku akademickim 1930/1931 pełnił funkcję wiceprezesa tej organizacji. W roku akademickim 1929/1930 ze względów zdrowotnych przerwał studia, które ukończył w 1932 r., uzyskując na podstawie rozprawy „Reguły wnioskowania z pomocą założeń” napisanej pod kierunkiem J. Łukasiewicza doktorat z filozofii. Jego praca dyplomowa dotyczyła systemu założeń logiki formalnej. Do wybuchu wojny w 1939 r. pracował na UW. Po rozpoczęciu konfliktu zgłosił się na ochotnika do wojska i brał udział w obronie Warszawy. W czasie wojny początkowo przebywał we własnym majątku w Wólce, a następnie w Chociwii. Po zakończeniu wojny, od kwietnia do września 1945 r., prowadził wykłady zlecone na nowo powstającym Uniwersytecie Łódzkim. W październiku tego samego roku na podstawie rozprawy „Trzy przyczynki do dwuwartościowego rachunku zdań” uzyskał veniam legendi na Uniwersytecie Jagiellońskim. Jesienią 1945 r. przeniósł się na Wydział Matematyczno-Przyrodniczy UMK, w lipcu 1946 r. otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego. Na UMK objął stanowisko kierownika Katedry Logiki Matematycznej i zorganizował Seminarium Matematyczne, a następnie kierował Katedrą Matematyki (do 1965). Pełnił również liczne funkcje administracyjne: przewodniczył Komisji Egzaminacyjnej Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego (1946–1951), był prodziekanem (1952–1953) oraz dziekanem Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii (1953–1954). Jako prorektor ds. nauki (1956–1959) i rektor uczelni (1959–1962) znacząco przyczynił się do wzmocnienia pozycji uniwersytetu. Od 1950 r. pracował w Instytucie Matematycznym Polskiej Akademii Nauk, gdzie wypromował swojego pierwszego doktora, Lecha Dubikajtisa, a także w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku. W 1957 r. otrzymał tytuł profesora zwyczajnego. Był współzałożycielem i pierwszym prezesem toruńskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Matematycznego. W l. 1957–1959 pełnił funkcję radnego Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy. Należał do komitetu redakcyjnego czasopisma „Studia Logica”. Jego badania koncentrowały się na logice matematycznej, podstawach geometrii oraz teorii symetrii, ze szczególnym uwzględnieniem jej zastosowań w krystalografii i zdobnictwie. Te nowatorskie prace przyczyniły się do rozwoju nowych dziedzin matematyki. Zapoczątkował również badania, które doprowadziły do odkrycia dwóch kluczowych osiągnięć w zakresie różności algebraicznych. Poza działalnością naukową i organizacyjną aktywnie popularyzował wiedzę. Wydał książki *O symetrii i zdobnictwie w przyrodzie* (1952) oraz *Matematyka ornamentu* (1957), a także pracował nad programem nauczania matematyki w szkołach średnich. Zmarł w Warszawie po długiej chorobie. Pochowany na Cmentarzu Stare Powązki.

Literatura:

1. Dubikajtis L., *Stanisław Jaśkowski (1906–1965)*, „Wiadomości Matematyczne”, 1966, t. 10, nr 1, s. 15–28, bibl.
2. Dubikajtis L., *Stanisław Jaśkowski (1906–1965)*, „Colloquium Mathematicum”, 1971, Vol. 22, s. 325–333.
3. Jeśmanowicz L., *Stanisław Jaśkowski (1906–1965), logik, profesor i rektor UMK*, [w:] *Toruńscy twórcy nauki i kultury*, red. M. Biskup, A. Giziński, Toruń 1989, s. 131–135.
4. Kotan J., *Jaśkowski Stanisław (1906–1965), logik, profesor i rektor UMK*, [w:] *Toruński słownik biograficzny*, t. 1, red. K. Mikulski, Toruń 1998, s. 125–126.

Anna Supruniuk